

Samenwerkingsverklaring Aanpak van asbestdaken

Partijen

Ministerie IenW

Ministerie van SZW

Provincie Drenthe

Provincie Gelderland

Provincie Overijssel

Provincie Noord-Holland

Provincie Utrecht

Gemeente Almere

Gemeente Assen

Gemeente Borger-Odoorn

Gemeente Hof van Twente

Gemeente Lelystad

Gemeente Nieuwegein

Vereniging voor aannemers in de sloop, VERAS

Vereniging voor Verwijdering van Toxische en gevaarlijke Bouwmaterialen, VVTB

Bouwend Nederland

SGS Search

RPS Nederland

Milieu Centraal

Expertise Centrum Asbest & Vezels

Stichting European Asbestos Forum

Overwegingen

Asbest is schadelijk voor de gezondheid en daarom wordt door het kabinet een bronbeleid gevoerd, dat tot doel heeft verspreiding van asbestvezels naar de leefomgeving zoveel mogelijk te beperken. Het algemene verbod in 1993 en later de aanpak van asbestwegen hebben in het verleden geleid tot een belangrijke vermindering van asbestvezels in de lucht.

Er resteert nog circa 80 miljoen m² asbesthoudende dakbedekking (hierna: asbestdaken) in Nederland, waarvan de meeste daken aanzienlijk ouder zijn dan 30 jaar. Deze daken zijn daarmee aan het eind van hun technische levensduur en zullen steeds verder verweren. Soms worden de premies voor verzekeringen verhoogd, of wordt de dekking van vervolgschade beperkt. Een grote opgave van asbestdaken is te vinden in het (agrarisch) buitengebied.

Bij storm, hagel en/of brand wordt asbest van deze daken in het milieu en in de bodem verspreid, met gezondheidsrisico's, bodemverontreiniging en hoge verwijderingskosten tot gevolg.

Eigenaren van daken zijn zelf verantwoordelijk voor de staat van hun dak en het verwijderen van asbestdaken indien noodzakelijk, maar veel eigenaren die hun asbestdak willen verwijderen ondervinden daarbij moeilijkheden vanwege de hoge kosten en de ingewikkelde uitvoeringspraktijk.

Steeds meer bedrijven(combinaties) hebben een aanbod voor eigenaren ontwikkeld, maar door recente maatschappelijke discussies over de noodzaak en de gezondheidsrisico's van het saneren van asbestdaken is de vraag afgenomen. Dit brengt continuering van de ontstane initiatieven in gevaar. Het reeds bestaande samenwerkingsverband Versnellingsaanpak Asbestdaken, bestaande uit meerdere actieve provincies en gemeenten, de bouw- en asbestsector, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en andere partijen, heeft de afgelopen jaren succesvol gewerkt aan een versnellingsaanpak die eigenaren stimuleert, ontzorgt en helpt om hun asbestdak te verwijderen, met als resultaat dat al ongeveer een derde deel van het asbestdakoppervlak in Nederland is verwijderd. Het saneringstempo is daartoe de afgelopen jaren versneld tot ongeveer 12 miljoen m² in 2018.

Het samenwerkingsverband wordt sinds 2016 ondersteund en gefaciliteerd door een Programmabureau, waarvan de kosten voor mensen en middelen deels worden gedragen door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en deels door een aantal provincies.

Gezien het succes van de stimuleringsmaatregelen tot nu toe om asbestdaken vrijwillig te saneren en de onverminderde noodzaak om asbestdaken uit de omgeving te verwijderen, willen de partijen deze samenwerking voortzetten en intensiveren om ervoor te zorgen dat de verwijdering van asbestdaken voortgaat en de asbestdakenproblematiek wordt opgelost. Daarbij is het nodig om te schakelen van een situatie waarin sprake zou zijn van een asbestdakenverbod, naar een situatie waarin de vrijwillige sanering wordt gestimuleerd en gefaciliteerd.

De asbestdaken vormen een grote opgave, ook financieel. Daarnaast zijn er ook kansen. Door het koppelen van de opgaven van de energietransitie aan de stimulering van asbestdakvervanging worden de nieuwe daken, na sanering, maximaal benut voor het opwekken van zonne-energie. Daardoor wordt benutting van daken vergroot, wordt de opbrengst gebruikt voor financiering van de dakvervanging en worden gebouwen en erven verduurzaamd. Als geschikte grotere asbestdaken hiervoor worden benut kan daarmee een bijdrage worden geleverd aan de zonambitie in het Klimaatakkoord.

Ook bij koppeling met de aanpak van vrijkomende (voormalige) agrarische bebouwing snijdt het mes

aan meerdere kanten, door sloop of een nieuwe duurzame functie te stimuleren. Vanwege vroegere en toekomstige ontwikkelingen in de landbouw verliezen veel bijgebouwen op erven hun oorspronkelijke functie. Naar schatting 90% van deze vrijkomende (voormalige) agrarische bebouwing (VAB's) heeft een asbestdak. Stimulering van de aanpak van deze gebouwen is nodig om onder meer landschappelijke 'verrommeling' en leegstand tegen te gaan, ondermijning te bestrijden of voorkomen en de gevolgen van calamiteiten te beperken. Steeds meer gemeenten, regio's en provincies nemen maatregelen om de aanpak van VAB's en erven te stimuleren, door eigenaren te ontzorgen en te ondersteunen bij beslissingen over de toekomst van deze gebouwen, hun erf of bedrijf. Kennis over de problematiek wordt al tussen overheden gedeeld. Bredere toepassing van maatregelen, zoals de inzet van erfcoaches en Rood-voor-Rood, en ondersteuning van marktinitiatieven om functiewijziging en/of sloop te faciliteren (zoals een slooptrein), zal bijdragen aan versnelling van de aanpak.

Er zijn ook kansen om de uitvoering van de asbestdakensanering te vereenvoudigen waardoor kosten kunnen worden bespaard. In de aanpak van de bodemverontreiniging die wordt veroorzaakt door verwerking van asbestdaken, zijn mogelijkheden om de gecombineerde aanpak te vereenvoudigen. Om stagnatie in de uitvoering te voorkomen, is stroomlijning tussen de bescherming van soorten en de asbestdakensanering gewenst.

Partijen verklaren het volgende:

1: Doel van de samenwerking en van deze verklaring

- 1.1 Het hoofddoel van deze samenwerkingsverklaring is zorgen dat de verwijdering van asbestdaken voortgaat en de asbestdakenproblematiek wordt opgelost door het maken van samenhangende afspraken over het uitvoeren van activiteiten.
- 1.2 De subdoelen van de samenwerking voor de versnelling van de verwijdering van asbestdaken zijn:
  - Bewust maken van eigenaren van asbestdaken dat het voor henzelf en de omgeving beter is dat zij hun asbestdak laten verwijderen;
  - Stimuleren van eigenaren van asbestdaken om over te gaan tot de verwijdering van hun asbestdak;
  - Gezamenlijk activiteiten te ondernemen die Partijen (zoals provincies, gemeenten en vertegenwoordigers van eigenaren) helpen in hun afzonderlijke taken om eigenaren van asbestdaken zoveel mogelijk te kunnen ontzorgen en ondersteunen bij de verwijdering van hun asbestdak, zodat drempels om over te gaan tot sanering zo laag mogelijk worden.

2: Samenwerking tussen partijen

- 2.1 Deze samenwerkingsverklaring geeft inhoud en vorm aan de samenwerking tussen de Partijen die gezamenlijk en ieder voor zich werken aan het zo snel mogelijk verwijderen van de resterende asbestdaken in Nederland.
- 2.2 Nieuwe partijen worden actief benaderd om zich aan te sluiten bij het samenwerkingsverband, zoals andere provincies en gemeenten, banken, verzekeraars, maatschappelijke organisaties en belangenvertegenwoordigers.

2.3 In de als bijlage bij deze verklaring opgenomen Activiteitenlijst is een lijst van projecten opgenomen en zijn activiteiten beschreven die ten tijde van de ondertekening van de samenwerkingsverklaring door Partijen zijn overeengekomen. De bijlage maakt een integraal onderdeel uit van deze samenwerkingsverklaring. De Activiteitenlijst is onderverdeeld in zes onderwerpen/thema's als bedoeld in onderdeel 3.

2.4 Partijen spreken af dat de Activiteitenlijst periodiek wordt geactualiseerd.

3: Activiteiten

De activiteiten die in de Activiteitenlijst zijn uitgewerkt betreffen de in de onderdelen 3.1 tot en met 3.6 genoemde onderwerpen/thema's.

3.1 Bewustwording/communicatie

- a. Partijen zetten zich in om eigenaren van asbestdaken bewust te maken dat het voor henzelf en de omgeving beter is dat zij hun asbestdak verwijderen via begrijpelijke en eenduidige communicatie naar de maatschappij en eigenaren.
- b. Intermediairs worden goed toegerust en geactiveerd om eigenaren van asbestdaken te adviseren en te ondersteunen.

3.2 Het fonds

- a. Partijen zetten zich in om een asbestfonds op te richten, gericht op particuliere eigenaren van asbestdaken:
  - i. Met dit fonds wordt het tot eind 2028 voor particuliere eigenaren van asbestdaken mogelijk een lening af te sluiten voor het verwijderen van asbestdaken.
  - ii. Dit financiële instrument is met name bedoeld voor eigenaren van asbestdaken die via de reguliere weg geen lening hiervoor kunnen afsluiten en voor eigenaren die hun woning willen verduurzamen.
  - iii. Voor dit particuliere fonds kan gebruik worden gemaakt van de bestaande 'infrastructuur' van de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn).
  - iv. Gemeenten kunnen – volgens het principe van trekkingsrechten - daardoor gebruik maken van dit fonds, nadat zij daartoe een gemeentelijke verordening hebben vastgesteld en zodra het Rijk (Ministerie Infrastructuur en Waterstaat) geld ter beschikking heeft gesteld.
  - v. Ook de deelnemende provincies/gemeenten stellen hiervoor fondsen ter beschikking.
- b. In de eerste helft van 2020 wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn om het fonds voor particuliere eigenaren van asbestdaken uit te breiden met een fonds voor (agrarische) bedrijven met asbestdaken. Hierbij zullen ook de reeds bestaande voorzieningen worden meegewogen.

3.3 Ontzorgen van gemeenten

- a. Gemeenten, als essentiële schakel in de stimulering en facilitering van de asbestdakensanering, worden ondersteund bij de uitwisseling van goede voorbeelden en met behulp van handreikingen die praktische handvaten bieden om eigenaren te stimuleren en te helpen.

- b. Partijen richten zich hierbij niet alleen op individuele gemeenten, maar ook - en vooral - op grotere verbanden, zoals regio's en betrekken provincies om zoveel mogelijk gemeenten te bereiken.

3.4 Koppelkansen

- a. Drempels voor het combineren van de asbestdakensanering met het opwekken van zonne-energie of voor het combineren met de aanpak van vrijkomende (voormalige) agrarische bebouwing worden in kaart gebracht en waar mogelijk weggenomen waardoor een win-win situatie ontstaat
- b. Marktpartijen worden ondersteund met kennis en een ontzorgend aanbod.

3.5 Monitoring

- a. Voor het aanjagen van de Versnellingsaanpak en het meten van het effect daarvan, wordt het resterende aantal m² asbestdaken, de locatie van deze asbestdaken en de voortgang van het aantal gesaneerde m² asbestdak gemonitord en gerapporteerd.

3.6 Veilige vereenvoudiging saneringen

- a. Er wordt ingezet op vereenvoudiging van de uitvoering van de asbestdakensanering waardoor kosten worden beperkt, waarbij de veiligheid en gezondheid van de werknemers en de omgeving geborgd is.
- b. Hiertoe wordt onderzoek gedaan naar de blootstelling bij de asbestdakensanering.
- c. Bezien wordt welke acties mogelijk zijn om innovaties te stimuleren en belemmeringen weg te nemen, onder meer gelet op het aanpakken van aanwezige bodemverontreiniging en de stroomlijning van de samenloop tussen soortenbescherming en asbestdakensanering.

4: Overlegstructuur

- 4.1 Partijen vaardigen een ambassadeur af naar het overleg, bedoeld in onderdeel 4.2, of laten zich in dat overleg vertegenwoordigen door een ambassadeur van een andere partij.
- 4.2 De ambassadeurs overleggen ten minste twee keer per jaar over de voortgang van de activiteiten. De ambassadeurs bewaken de voortgang van de afgesproken acties en bevorderen de samenwerking onderling en met nieuwe partijen.
- 4.3 De ambassadeurs actualiseren de Activiteitenlijst jaarlijks of eerder bij toetreding van een nieuwe partij, indien daarover een unaniem besluit wordt genomen. Een geactualiseerde Activiteitenlijst wordt door het Programmabureau gepubliceerd op de website www.Asbestversnelling.nl.
- 4.4 Het huidige Programmabureau wordt gecontinueerd.
- 4.5 Het Programmabureau heeft de volgende taken:
  - Faciliteren van de uitvoering van activiteiten door het delen van kennis, verbinden van partijen en hulp bieden bij het uitwerken van bijvoorbeeld handreikingen en procesvoorstellen;
  - Fungeren als landelijk aanspreekpunt voor partijen en geïnteresseerden;
  - Zorgdragen voor een adequate overlegstructuur met partijen en andere betrokkenen;

- Onderhouden en verder uitbouwen van de betrokkenheid/participatie van nieuwe partijen en het creëren/vergroten van het draagvlak;
- Beheren en actief up-to-date houden van de website www.Asbestversnelling.nl en het versturen van nieuwsbrieven;
- Opstellen van een halfjaarlijkse stand van zaken ten behoeve van het overleg van de ambassadeurs;
- Ten minste twee keer per jaar organiseren en voorbereiden van het ambassadeuroverleg;
- Monitoren van de effectiviteit van de activiteiten voor de versnelling van de sanering van asbestdaken;
- Uitvoeren van de activiteiten waarvoor het Programmabureau als trekker in de bijlage met de Activiteitenlijst is genoemd.

5: De bijdragen van Partijen

- 5.1 Partijen zeggen met de ondertekening van de Samenwerkingsverklaring toe, dat zij de door hen toegezegde bijdrage zoals beschreven in de Activiteitenlijst leveren.
- 5.2 Partijen verklaren dat de kosten voor de uitvoering van een in deze samenwerkingsverklaring bedoelde activiteit geheel voor eigen rekening en risico zijn, tenzij anders is overeengekomen.

6: Toetreding nieuwe partijen

- 6.1 Ten einde belanghebbenden in zo ruim mogelijk mate te doen participeren in deze samenwerkingsverklaring, bestaat voor hen de mogelijkheid om gedurende de looptijd van de samenwerkingsverklaring als partij toe te treden.
- 6.2 Een nieuwe partij maakt haar verzoek tot toetreding schriftelijk bekend aan het Programmabureau, met vermelding van de bijdrage die de nieuwe partij levert. Bij een unaniem besluit van de ambassadeurs ontvangt de toetredende partij de status van Partij bij deze verklaring.
- 6.3 Het verzoek tot toetreding, het unanieme besluit tot instemming van alle reeds deelnemende Partijen en de eventuele actualisatie van de Activiteitenlijst worden in afschrift als bijlagen aan de samenwerkingsverklaring gehecht en door het Programmabureau gepubliceerd op haar website www.Asbestversnelling.nl.

7: Slotbepalingen

- 7.1 Deze samenwerkingsverklaring treedt in werking op de datum van ondertekening door Partijen en eindigt met ingang van 1 januari 2029.
- 7.2 Mocht voortzetting van de samenwerking op het hiervoor genoemde tijdstip gewenst zijn, dan kunnen Partijen de looptijd van deze samenwerkingsverklaring schriftelijk verlengen.
- 7.3 Een Partij kan zijn deelname aan deze samenwerkingsverklaring te allen tijde beëindigen met inachtneming van een opzegtermijn van twee maanden. De kennisgeving van beëindiging

dient schriftelijk te worden medegedeeld aan de andere Partijen. De samenwerkingsverklaring blijft voor de overige partijen in stand voor zover de inhoud en de strekking ervan zich daartegen niet verzetten.

7.4 Partijen spreken af dat de in deze samenwerkingsverklaring neergelegde afspraken niet rechtens afdwingbaar zijn.

- Activiteitenlijst -

Vooraf: Elke Partij committeert zich alleen aan de activiteit(en) waarvoor deze Partij zich hieronder in de tabellen heeft aangemeld.

1. Bewustwording/communicatie - vergroten bewustzijn asbestdaken

Algemeen:

Activiteit	Trekker(s)	Product
1.1 Verdere uitwerking Communicatiestrategie.	Programmabureau, Milieu Centraal en InfoMil In samenwerking met o.a. Communicatietafel Versnellingsaanpak ¹ Bijdragen van: Expertise Centrum Asbest en Vezels Stichting European Asbestos Forum	Communicatiestrategie
1.2 Samenstellen en uitdragen duidelijke kaders rondom de gevaaren van en de verwijdering van asbestdaken en uitdragen gelijkluidende boodschap.	Rijk (Ministerie van IenW, Ministerie van SZW), Programmabureau Beoogde samenwerkingspartners zijn o.a. Communicatietafel Versnellingsaanpak, gemeenten, provincies, eventueel verzekeraars, banken, OD.NL. Bijdragen van: Provincie Utrecht Gemeente Lelystad Rabobank Expertise Centrum Asbest en Vezels	Duidelijke kaders (informatie) over de gevaren van en de verwijdering van asbestdaken
1.3 Opstellen kernboodschappen voor communicatie.	Milieu Centraal (particulieren), Stichting Stimuland (agrarische) ondernemers) In samenwerking met Communicatie-	Communicatieboodschappen

¹ Communicatietafel Versnellingsaanpak: deze tafel bestaat uit meerdere partijen die meedenken over en meedoen aan de communicatie brede zaken in de versnellingsaanpak asbest dak saneringen. Deze partijen zijn onder ander het Ministerie van I&W, Milieu Centraal, InfoMil, GGD, Verbond van Verzekeraars, provincies, gemeenten, financiële sector, MKB, Omgevingsdiensten, Makelaars, het Expertise Centrum Asbest en Vezels (ECAV) en Stichting European Asbestos Forum (EAF)

	<p>tafel Versnellingsaanpak en het Programmabureau</p> <p>Bijdragen van: Gemeente Lelystad Gemeente Nieuwegein Expertise Centrum Asbest en Vezels</p>	
<p>1.4 Uitrol communicatiecampagne voor kleine daken particulieren.</p>	<p>Milieu Centraal</p> <p>Beoogde samenwerkingspartners zijn o.a. (pilot) gemeenten, buurt- en dorpsinitiatieven</p> <p>Bijdragen van: Gemeente Lelystad Gemeente Nieuwegein</p>	<p>Plan van aanpak communicatiecampagne</p>
<p>1.5 Uitvoering consumentenonderzoek naar perspectief op sanering van asbestdaken.</p>	<p>Milieu Centraal</p> <p>Samenwerkingspartners zijn nog nader te bepalen</p>	<p>Onderzoeksresultaten</p>
<p>1.6 Inspirerende voorbeelden actief ophalen en/of beschikbaar maken en delen.</p>	<p>Programmabureau, provincies en andere relevante partijen.</p> <p>Beoogde samenwerkingspartners zijn o.a. Communicatietafel Versnellingsaanpak, provincies, Omgevingsdiensten (waaronder ODRU), en gemeenten.</p> <p>Bijdragen van: Provincie Noord-Holland Provincie Utrecht Gemeente Nieuwegein Expertise Centrum Asbest en Vezels</p>	<p>Inspirerende en stimulerende voorbeelden die bijdragen aan bewustzijn bij dakeigenaren</p>
<p>1.7 Website Asbestversnelling aanvullen, actualiseren en promoten.</p>	<p>Programmabureau</p> <p>In samenwerking met Communicatietafel Versnellingsaanpak en andere relevante partijen</p>	<p>Kennisbank</p>

1.8 Toolkit provincie Overijssel actualiseren, up-to-date houden en uitdragen.	Provincie Overijssel Waar nodig in samenwerking met andere relevante partijen	Actuele toolkit
---	--	-----------------

Asbestbewuste intermediairs:

Activiteit	Trekker(s)
1.9 Organisatie kennistafel voor (branchevertegenwoordigers van) intermediairs.	Programmabureau, Provincie Overijssel Beoogde samenwerkingspartners zijn o.a. makelaars VBO, Adfiz, NBA, SRA, NOAB St. CLOK, Buurkracht, VKK, MKB-NL.
1.10 Uitvoeren acties voortkomend uit kennistafel. Verdelen onder participanten Samenwerkingsverklaring.	Programmabureau, Provincie Overijssel Beoogde samenwerkingspartners zijn diverse participanten van de Samenwerkingsverklaring en brancheverenigingen

2. Fonds

<p>2.1 Partijen zetten zich in om een Asbest Fonds op te richten voor particuliere eigenaren, met de bedoeling dit fonds medio 2020 in werking te laten treden.</p>	<p>Bijdragen van: Ministerie van I&W (maximaal € 12 miljoen (afhankelijk van deelname en gebruikmaking van trekkingsrecht) Provincie Utrecht Gemeente Assen Gemeente Hof van Twente p.m.</p>
<p>2.2. Partijen onderzoeken in de eerste helft van 2020 of het fonds voor particuliere eigenaren van asbestdaken kan worden uitgebreid met een fonds voor (agrarische) bedrijven met asbestdaken. Hiervoor wordt onder meer uitgezocht wat al bestaande regelingen voor agrarische bedrijven aan synergie mogelijkheden bieden.</p>	<p>Bijdragen van: Ministerie van I&W Provincie Drenthe Provincie Gelderland Provincie Overijssel Provincie Utrecht Rabobank</p>
<p>2.3. Partijen zijn geïnteresseerd om mee te doen in het fonds voor particulieren en overwegen daarvoor gebruik te maken van het trekkingsrecht.</p>	<p>Bijdragen van: Provincie Drenthe Provincie Gelderland Provincie Overijssel Provincie Utrecht Gemeente Hof van Twente Gemeente Lelystad</p>

3. Ontzorgen gemeenten / regio's

Activiteit	Trekker(s)	Product
3.1 Ophalen, presenteren en verspreiden voorbeelden en handreikingen: Kleine daken.	Milieu Centraal, Programmabureau Bijdragen van: Gemeente Nieuwegein	Draaiboek voor kleine asbestdaken en/of schuurtjes van particulieren
3.2 Ophalen, presenteren en verspreiden voorbeelden en handreikingen: Buitengebied (o.a. erfcoaches).	Stichting Stimuland, Provincie Overijssel, Programmabureau Bijdragen van: Provincie Noord-Holland Provincie Utrecht Gemeente Hof van Twente	Voorbeelden van Handreiking(en)
3.3 Handreiking <i>Collectieve aanpak asbestdaken verwijderen</i> updaten.	Programmabureau Bijdragen van: Gemeente Lelystad	Geactualiseerde Handreiking
3.4 Handreiking: Oplossingsrichtingen voor moeilijk en niet-financierbare dakeigenaren.	Programmabureau Bijdragen van: Gemeente Hof van Twente Gemeente Lelystad	Handreiking
3.5 Handreiking: Handhaving.	Omgevingsdiensten, Programmabureau Bijdragen van: Provincie Utrecht Gemeente Lelystad (meelezer)	Handreiking

4. Koppelkansen

Voor de energietransitie:

Activiteit	Trekker/betrokkenen
<p>4.1</p> <p>Samenwerkingsverband van marktpartijen en overheden initiëren dat zich inspant voor maximale benutting van vervangen asbestdaken, of vrijgekomen erf na sloop, voor het opwekken van zonne-energie. Deze partijen zetten zich in voor het wegnemen van drempels om gecombineerde projecten te realiseren en zetten zich in voor stimulering van marktpartijen om hiervoor ontzorgend aanbod te ontwikkelen.</p>	<p>Provincie Overijssel²</p> <p>Beoogde partijen zijn o.a. provincies, Hieropgewekt, Netbeheerder(s), verzekeraars, Essent, O-gen, Techniek NL</p> <p>Bijdragen van:</p> <p>Provincie Gelderland</p> <p>Provincie Noord-Holland</p> <p>Provincie Utrecht</p> <p>Gemeente Nieuwegein</p> <p>Gemeente Hof van Twente</p> <p>Rabobank</p>
<p>4.2</p> <p>Kennis over de combinatiemogelijkheden ontsluiten en actief bij potentiële aanbieders (marktpartijen en energiecoöperaties) en dakeigenaren brengen.</p>	<p>Samenwerkingspartijen asbest >zon</p> <p>Beoogde deelnemers: Programmabureau, Ministerie van EZK, Verbond van Verzekeraars, NVM/VBO en NP RES.</p> <p>Bijdragen van:</p> <p>Provincie Utrecht</p> <p>Rabobank</p>
<p>4.3</p> <p>Aanjagen van overheden om initiatiefnemers te stimuleren met professionele ondersteuning, kleine subsidies en/of projectfinanciering.</p>	<p>Samenwerkingspartijen asbest >zon</p> <p>Bijdragen van:</p> <p>Provincie Utrecht</p> <p>Gemeente Hof van Twente</p> <p>Rabobank</p>

² De provincie Overijssel heeft veel ervaring met het organiseren van samenwerking tussen marktpartijen en overheden om uitvoeringsgerichte initiatieven voor asbestdakenaanpak van de grond te krijgen (Asbestschakel, Univé Duurzame Zekerheid, IChoosr) De provincie heeft tevens de kennistafel combi asbest>zon geleid.

Voor sloop of functieverandering van leegstaande en vrijkomende bebouwing:

Activiteit	Trekker
4.4 Samenwerkingsverband van marktpartijen en overheden initiëren dat zich inspant voor bredere toepassing van maatregelen en ondersteuning van marktinitiatieven die de aanpak van leegstaande en vrijkomende bebouwing stimuleren.	Provincie Overijssel ³ en Stichting Stimuland Beoogde partijen zijn o.a. provincies, vertegenwoordiging van P10-gemeenten, gemeente Raalte, Agrarisch Jongeren Kontakt, LIEC (ondermijning). Bijdragen van: Provincie Utrecht Gemeente Hof van Twente Rabobank Bouwend Nederland
4.5 Marktpartijen die sloop of functiewijziging vergemakkelijken ondersteunen met kennis en andere middelen. Bijvoorbeeld bij het opzetten van een slooptrein, uitvoering veilingmodel, Rood-voor-rood-bank, et cetera.	Samenwerkingsverband aanpak leegstaande en vrijkomende bebouwing Bijdragen van: Provincie Utrecht Gemeente Hof van Twente
4.6 Organisatie van een kennistafel voor kennisdeling en -verspreiding over erfcoaches.	Stichting Stimuland vanuit Programmabureau, met provincie Overijssel Bijdragen van: Gemeente Hof van Twente
4.7 Opzetten Community of practice voor erfcoachorganisatoren en/of erfcoaches.	Stichting Stimuland vanuit Programmabureau, met provincie Overijssel Bijdragen van: Gemeente Hof van Twente

Voor het meenemen van particuliere schuurdakjes door woningcorporaties:

Activiteit	Trekker
4.8 Agenderen bij gemeenten en woningcorporaties om de aanpak van kleine particuliere asbestschuurdaken mee te nemen bij renovatie of groot onderhoud van corporatiebezit. Met Rotterdam als voorbeeld. Hier werken gemeente en corporaties aan concrete afspraken om deze koppelkansen te realiseren. Die kunnen	Nader te bepalen (in beoogde samenwerking met andere gemeenten ⁴ en Woningbouwcorporaties). Bijdragen van: Milieu Centraal

³ Voor de aanpak van VAB's en andere erfproblematiek lopen diverse experimenten met gemeenten en is een erfcoachprogramma operationeel. Bestaande samenwerking met provincies die dit ook doen kan direct worden ingezet voor het samenwerkingsverband.

⁴ In Rotterdam werken gemeente en corporaties aan concrete afspraken om deze koppelkansen te realiseren. Die kunnen als voorbeeld dienen voor andere gemeenten en corporaties

als voorbeeld dienen voor andere gemeenten en corporaties. Zo mogelijk afstemmen met het Campagneplan voor de Nationale week van de asbestvrije schuur, zodat ook particulieren die het zelf willen doen bijdragen aan de asbestvrije buurt.	
--	--

5. Monitoring

Activiteit	Trekker(s)	Bijdragen van
<p>5.1</p> <p>Uiterlijk eind 2020 is in alle (deelnemende) gemeenten een initiële gebiedsinventarisatie uitgevoerd. Deelnemende provincies zullen zich er voor inzetten dat gemeenten (al dan niet via provincie en/of Omgevingsdienst) die nog geen inventarisatie hebben dat alsnog doen. Het beschikken over een gebiedsinventarisatie is een voorwaarde voor gemeenten en/of provincies om mee te doen met het fonds.</p>	Provincies	Bijdragen van: Provincie Noord-Holland Provincie Utrecht Gemeente Almere Programmabureau
<p>5.2</p> <p>Een Landelijke Asbestdakenkaart (www.asbestversnelling.nl) met daarop per gemeente weergegeven of een gebiedsinventarisatie is uitgevoerd, het aantal vierkante meters aan asbestverdachte daken binnen die gemeente en de vindplaats van detailinformatie (bronhouder).</p>	Programmabureau (in samenwerking met ODRU voor databeheer)	Bijdragen van: Ministerie van IenW Provincie Gelderland Provincie Utrecht Gemeente Almere
<p>5.3</p> <p>Monitoring van het totaal in Nederland (per provincie) gesaneerde aantal m² asbestdaken op basis van geaggregeerde informatie uit het LAVS. Rijkswaterstaat (RWS) zal deze data tweemaal per jaar (januari en juli) aanbieden aan het Ministerie van IenW en het Programmabureau. De resultaten worden gepubliceerd op www.asbestversnelling.nl.</p>	Rijkswaterstaat in overleg met Ministerie van IenW	Programmabureau
<p>5.4</p> <p>Instelling van een (informele) Werkgroep Monitoring die de voortgang van de monitoring van het aantal m² gesaneerde asbestdaken inclusief het actueel houden van de gebiedsinventarisaties in Nederland actief zal volgen en evalueren en zo mogelijk voorstellen zal doen voor de optimalisatie van de monitoring. Dit op basis van te maken afspraken en realistisch en haalbaar resultaat dat past bij de informele positie van de werkgroep, waarbij voor die provincies en gemeenten waar dat speelt in de eerste fase vooral gestimuleerd en gefaciliteerd wordt dat er mutatiebeheer wordt ingericht op bronhouder niveau als basis voor de monitoring en bij te houden nieuwe data.</p>	Werkgroep Monitoring ⁵	Bijdragen van: Provincie Drenthe Provincie Gelderland Provincie Utrecht Gemeente Assen Gemeente Borger-Odoorn

⁵ De Werkgroep Monitoring bestaat uit Rijkswaterstaat, vertegenwoordigers van provincies, gemeenten en Omgevingsdiensten en uit het Programmabureau.

<p>5.5</p> <p>Evaluatie van de methoden om het aantal m² gesaneerde asbestdaken in Nederland op gebiedsniveau en zo mogelijk objectniveau te monitoren. Daarbij wordt in ieder geval gekeken naar luchtfotovergelijking en de mogelijkheden van LAVS.</p>	<p>Werkgroep Monitoring⁵</p>	<p>Bijdragen van:</p> <p>Provincie Drenthe Provincie Gelderland Provincie Utrecht Gemeente Assen Gemeente Borger-Odoorn</p>
<p>5.6</p> <p>Opstellen van een Advies en/of voorstel voor landelijke monitoring van de asbestdaken sanering met daarin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De voor- en nadelen van de verschillende methoden, voor het bijhouden van de mutaties in (gesaneerde) asbestdaken, inclusief een voorstel hoe dit landelijk te regelen; • Beschrijving van de wijze van monitoring van de asbestdaken sanering in Nederland (“van inventariseren, monitoren en rapporteren”). <p>Toe te spitsen op de doelgroep(en), waaronder het Ministerie van IenW.</p>	<p>Werkgroep Monitoring⁵</p>	<p>Bijdragen van:</p> <p>Provincie Drenthe Provincie Gelderland Provincie Utrecht Gemeente Assen Gemeente Borger-Odoorn</p>
<p>5.7</p> <p>De Landelijke Asbestdakenkaart wordt medio 2020 en daarna tenminste jaarlijks aangevuld met de (eerste) resultaten van de monitoring van de voortgang van de asbestdakensanering op gebiedsniveau.</p>	<p>Programmabureau, in samenwerking met ODRU voor databeheer</p>	<p>RWS en provincies, gemeenten en Omgevingsdiensten</p> <p>Bijdragen van:</p> <p>Ministerie van IenW Provincie Drenthe Provincie Utrecht Gemeente Almere Gemeente Assen Gemeente Borger-Odoorn</p>
<p>5.8</p> <p>Communicatie over monitoring en voortgang aantal gesaneerde m² asbestdaken (tenminste 2 keer per jaar).</p>	<p>Programmabureau</p>	<p>Bijdragen van:</p> <p>Ministerie van IenW Milieu Centraal</p>
<p>5.9</p> <p>Opstellen van een handreiking voor Omgevingsdiensten en gemeenten voor de verwerking van sloopmeldingen (OLO / LAVS) en mutatie daarvan in de asbestdaken database. Toepassing van deze handreiking aanpakken via OD-NL.</p>	<p>Provincie Utrecht; de uitvoering gaat via de Werkgroep Monitoring⁵</p>	<p>Bijdragen van:</p> <p>Provincie Drenthe Provincie Gelderland Gemeente Assen Gemeente Borger-Odoorn Programmabureau</p>

6. Veilige vereenvoudiging saneringen

Activiteit	Trekker(s)	Bijdragen van
6.1 Uitvoeren van onderzoek naar de asbestblootstelling bij verschillende werkmethoden voor asbestdakensanering. Op basis daarvan zal worden beoordeeld of en zo ja hoe vereenvoudiging van werkmethoden en/of meer differentiatie in de borging van veilig saneren mogelijk is, waarbij de veiligheid en gezondheid van werknemers en de omgeving geborgd is.	Ministeries van IenW en SZW	Asbestverwijdering- branche
6.2 Bevorderen van de totstandkoming van regelgeving ten einde het mogelijk te maken dat bij het verwijderen van het asbestdak de sanering van de met asbest verontreinigde toplaag van de bodem in de afwateringszone onder het dak tegelijkertijd kan plaatsvinden met de asbestdakensanering door een gecertificeerd asbestsaneringsbedrijf.	Ministerie van IenW	Ministerie van SZW
6.3 Ontwikkelen van een praktisch toepasbare werkmethode voor het vaststellen van de verontreiniging van de toplaag (onderdeel van de inventarisatie) en, indien sprake is van asbestbodemverontreiniging, voor het saneren daarvan als onderdeel van de asbestdaken sanering.	Asbestverwijdering- branche	Ministeries van IenW en SZW
6.4 Bevorderen van de totstandkoming van een wijziging van het Arbobesluit ten einde het mogelijk te maken dat een werkplatform dat is gekoppeld aan een hijswerktuig wordt gebruikt voor de asbestdakensanering, op plaatsen die moeilijk bereikbaar zijn en waarbij geen andere meer geëigende arbeidsmiddelen of werkmethoden beschikbaar zijn om die plaatsen veilig te bereiken.	Ministerie van SZW	
6.5 Ontwikkelen en uitrollen van een Preventiecheck soortenbescherming asbestdaken. De preventiecheck is bedoeld om enerzijds de toepassing van soortenbescherming te vereenvoudigen en verbeteren en anderzijds onnodige beperkingen bij dakvervanging weg te nemen. Gebruik van de preventiecheck is een invulling van de algemene zorgplicht Wet natuurbescherming van eigenaren/opdrachtgevers en uitvoerders van dakvervanging.	Provincie Overijssel	Vertegenwoordigers van provincies, gemeenten, Omgevingsdiensten, Vogelbescherming Bijdragen van: Provincie Gelderland Provincie Utrecht Programmabureau

<p>6.6 Inventariseren en bevorderen dat belemmeringen voor innovaties in de veilige sanering en vervanging van asbestdaken worden weggenomen en stimuleren van de toelating en invoering van innovaties.</p>	Ministeries van IenW en SZW, Asbestverwijderingbranche en Programmabureau	Bijdragen van: Provincie Drenthe (in afstemming met Werkgroep Asbestdaken waaronder RUD Drenthe) Gemeente Assen Gemeente Borger-Odoorn
---	---	---

Aldus overeengekomen en ondertekend te Den Haag op 2 maart 2020

S. van Veldhoven- van der Meer
Minister voor Milieu en Wonen
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

G.J. Buitendijk
Directeur-generaal Werk
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

T. Stelpstra
Gedeputeerde
Provincie Drenthe

J. Van der Meer
Gedeputeerde
Provincie Gelderland

T. De Bree
Gedeputeerde
Provincie Overijssel

E. Stigter
Gedeputeerde
Provincie Noord-Holland

R. Van Mulenkom
Gedeputeerde
Provincie Utrecht

J. Hoek
Wethouder
Gemeente Almere

K. Dekker
Wethouder
Gemeente Assen

F. Buijtelaar
Wethouder
Gemeente Borger-Odoorn

H. Scholten
Wethouder
Gemeente Hof van Twente

J. Van den Heuvel
Wethouder
Gemeente Lelystad

M. Schouten
Wethouder
Gemeente Nieuwegein

T. Stam
Bestuurslid
VERAS, Vereniging voor aannemers in de sloop

C. Lagerwey
Voorzitter
VVTB, Vereniging voor Verwijdering van Toxische en gevaarlijke Bouwmaterialen

---

M. Verhagen
Voorzitter
Bouwend Nederland

U. Waltman
Directeur
SGS Search

F. Vrolijk
Algemeen directeur
RPS Nederland

I. Van der Pas
Directeur
Milieu Centraal

D. De Vreede
Voorzitter
Expertise Centrum Asbest & Vezels

Y. Waterman
Voorzitter
EAF, Stichting European Asbestos Forum